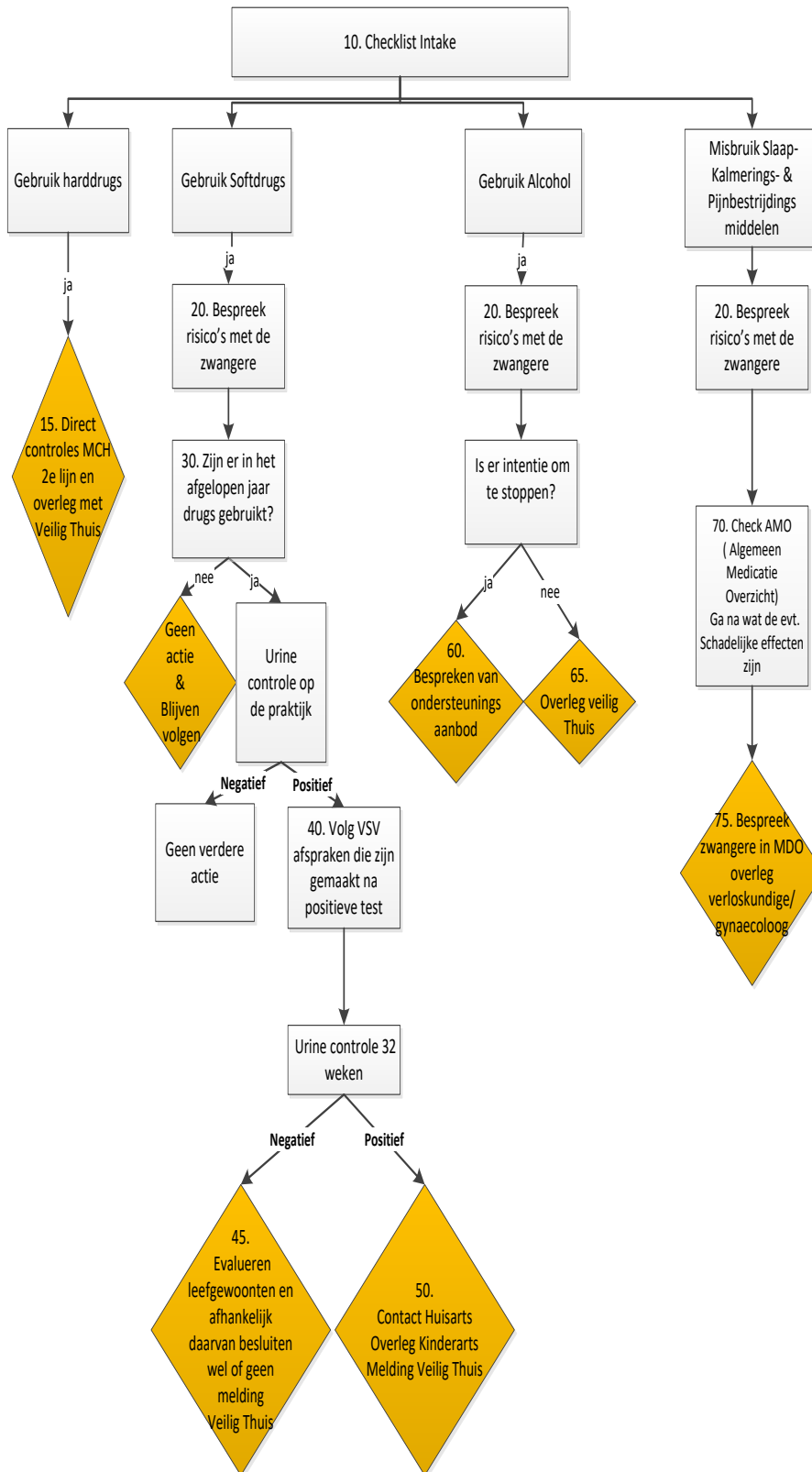

Zorgpad Zwangerschap & Middelenmisbruik

In alle situaties: Overweeg vervroegd huisbezoek door kraamzorg en Prenataal Stevig Ouderschap door JGZ

10. Checklist intake:

Tijdens intake wordt middelengebruik altijd besproken. Expliciteer om welke middelen het gaat en met welke frequentie deze gebruikt worden.

- Breng in kaart welke middelen er worden gebruikt;
- Gebruikt partner ook middelen?
- Bespreek de gevolgen van het middelengebruik om de zwangere te overtuigen van de noodzaak om te stoppen;
- Bespreek het alcoholgebruik op feestjes;
- Is zwangerschap gewenst?
- Ga na of er sprake is van een veilige woonomgeving, raadpleeg zo nodig zorgpad huisvestingsproblemen

15. Bij gebruik harddrugs, direct controles in tweede lijn (MCH) en hulp organiseren via de GGZ. Overleg met Veilig thuis of doe een melding en/of een VOTS(Voorlopige Onder Toezicht Stelling)

20. Bespreek in alle gevallen met zwangere de gevaren van middelenmisbruik voor de ongeboren baby en kijk of er intentie is om te stoppen.

30. Bespreek of er sprake is van softdrugs gebruik in het afgelopen jaar.

- Indien nee: geen actie en blijven volgen
- Indien ja: Onaangekondigde urine controle. Verloskundige brengt de urine zelf naar het ziekenhuis.

40. Bij positieve test:

- Evaluatie met zwangere gebruikte middelen & leefgewoontes
- Overleg huisarts
- Groeiecho en flowmeting bij 26, 32 en 36 weken
- Bij 32 weken nogmaals onaangekondigde urinecontrole

Bij negatieve test: geen verdere actie, vinger aan de pols houden.

45. Na negatieve urinecontrole test 32 weken

Bespreek leefgewoontes en overweeg, afhankelijk hiervan, een melding bij Veilig Thuis.

50. Na positieve urinecontrole test 32 weken:

- Contact huisarts
- Melding bij kinderartsen
- Melding Veilig Thuis (070-3469717 of 0800-2000)
- Na bevalling wordt baby 24-48 uur opgenomen ter observatie

60. Als er intentie is te stoppen met het gebruik van alcohol, maak het ondersteuningsaanbod bespreekbaar en blijf de gezondheid van moeder en haar ongeboren kind volgen.

65. Indien er geen intentie is te stoppen, overleg met Veilig Thuis.

70. Check online het Actueel Medicatie Overzicht (AMO) om na te gaan hoe het medicatie gebruik is en wie deze heeft voorgeschreven. Check eventuele behandelaar. Ga na via www.lareb.nl wat de schadelijke effecten kunnen zijn.

Of neem contact op met de telefoonservice van Lareb voor zorgverleners voor overleg of individuele risico inschatting via 073 64 69 700 (ma-vrij 09.00-17.00)

75. Elke zwangere met misbruik van middelen wordt in het MDO met verloskundige en gynaecoloog besproken. Bij medicatie gebruik waarbij de neonat geobserveerd moet worden, wordt doorverwezen naar de kinderarts op het prenataal spreekuur.

Overweeg vervroegd huisbezoek door kraamzorg en Prenataal Stevig Ouderschap door JGZ zodat de leefsituatie vroegtijdig in beeld komt
Aanmelden JGZ via prenatale zorg@jgzzhw.nl of via telefoonnummer 088-0549999. JGZ heeft evt. de mogelijkheid om HomeStart in te schakelen als extra ondersteuning nodig is.

Document

Afsluitproces

Zorgpad Zwangerschap & Middelenmisbruik

Aanvullende Informatie

1. Doel en Doelgroep

Het zorgpad middelengebruik is ontwikkeld voor zorg aan:

- Vrouwen, en hun partner/directe omgeving, die kort voor de zwangerschap zijn gestopt met het gebruik van middelen zoals harddrugs, softdrugs, alcohol en slaap - kalmerings- en pijnbestrijdingsmiddelen.
- Vrouwen, en hun partner/ directe omgeving, die gebruik maken van middelen zoals harddrugs, softdrugs, alcohol en slaap - kalmerings- en pijnbestrijdingsmiddelen tijdens de zwangerschap en hen te begeleiden bij het stoppen hiervan.

2. Achtergrondinformatie opbouw zorgpad

Het gebruik van drugs en alcohol is van invloed op de zwangerschapsuitkomsten. Dit is geassocieerd met een verhoogd risico op vroeggeboorte, laag geboortegewicht en perinatale sterfte.

Daarnaast is intraveneus drugsgebruik door zwangere vrouwen schadelijk voor de foetus omdat er infectiegevaar bestaat voor de zwangere waarbij deze infecties kunnen worden overgedragen op de foetus, zoals aids en hepatitis. Alle onderstaande middelen passeren de placenta en het gebruik hiervan kan leiden tot aangeboren afwijkingen.

Harddrugs:

- Het gebruik van **cocaïne** kan ervoor zorgen dat er een verminderde bloedtoevoer is naar de foetus waardoor de groei van vooral de botten en darmen vertraagd. Het risico van een microcefalie is verhoogd. Ongeveer 31% van de zwangeren die cocaïne gebruiken bevalt voortijdig, bij 15% laat de placenta voortijdig los en in 19% van de zwangerschappen is het geboortegewicht van de baby te laag. Als een vrouw na de eerste 3 maanden van de zwangerschap stopt met het cocaïnegebruik, blijft het risico van een voortijdige bevalling en een te vroeg loslatende placenta verhoogd, maar zal de foetus waarschijnlijk normaal groeien.
- Bij het gebruik van **opioïden, zoals heroïne, morfine en methadon**, is er een verhoogde kans op een miskraam, afwijkende ligging, vroeggeboorte en een laag geboortegewicht.
- Het gebruik van **amfetaminen** kan leiden tot aangeboren afwijkingen, met name hartafwijkingen.

Softdrugs:

- Bij het gebruik van **marihuana** is weinig bekend; alleen dat dit kan leiden tot gedragsproblemen op latere leeftijd.
- Bij blowen blijft de stof nog minimaal 6-8 weken na het stoppen, in de urine aantoonbaar.

Alcohol:

- Het gebruik van **alcohol** tijdens de zwangerschap kan leiden tot ernstige geboortefwijkingen zoals een laag geboortegewicht, een microcefalie, spierbeschadiging, lage intelligentie of een achter blijvende ontwikkeling.

Slaap- Kalmerings- en Pijnbestrijdingsmiddelen:

- Het overmatig gebruik van **slaap - kalmerings- en pijnbestrijdingsmiddelen** kan leiden tot geboortefwijkingen, Het is noodzakelijk dat deze middelen in kaart worden gebracht.
- Zorgverleners kunnen voor overleg of een individuele risico-inschatting telefonisch contact opnemen met de telefoonservice, bereikbaar op werkdagen van 9.00 tot 17.00 uur via: **073 64 69 700**

Lachgas:

- Lachgas valt sinds juli 2016 onder de Warenwet en niet meer onder de Geneesmiddelenwet. Gaspatronen zijn bij de groothandel legaal verkrijgbaar. Het gebruik is ook legaal. Lachgasballonnen zijn soms te koop op feestjes.
Het misbruik van lachgas bij zwangeren is risicovol, doordat er een zuurstoftekort in de hersenen kan optreden.
Lachgas is niet aantoonbaar bij drugstesten.

Zorgpad Zwangerschap & Middelenmisbruik

Meer informatie is te vinden bij het Trimbos instituut die een speciale website hebben over verslaving. Deze website is voor de algemene publiek. www.drugsinfo.nl/publiek In de tabel staan de links naar de speciale pagina's over zwangerschap en zelfhulp opties.

Lokale zorgvoorzieningen

De Brijder is gespecialiseerd in verslavingsproblematiek. Hier is wel een **verwijzing voor nodig** van huisarts of specialist (ook voor jongeren). De Brijder biedt afhankelijk van de wensen van de cliënt individuele, groepsgesprekken of online internet hulp.

Informatie + ondersteuningsopties		
Trimbos	Algemene informatie	www.drugsinfo.nl/publiek
	Informatie over zwangerschap	https://www.drugsinfo.nl/publiek/vruchtbaarheid-en-zwangerschap
	Informatie over zelfhulp	https://www.drugsinfo.nl/publiek/stoppen-met-gebruik-en-hulp/waar-vind-ik-hulp/hulp-via-internet
De Brijder 088-3582000	Algemene informatie volwassenen	https://www.brijder.nl
De Brijder 088-3582000	(t/m 23 jaar)	https://www.brijderjeugd.nl
De Brijder 088-3582000	Heeft een speciaal ouder kind programma voor zwangeren.	https://www.brijder.nl
Indigo 088-35717 77		https://www.indigowest.nl/aanmelden/direct-hulp

4. Bronnen en informatie

- http://www.lkpz.nl/docs/lkpz_pdf_1318230109.pdf Drang en dwang in de zorg aan verlaafde zwangere vrouwen in het belang van het toekomstige kind
- <http://www.voedingscentrum.nl/nl/nieuws/alcohol-drinken-kan-op-elk-moment-van-de-zwangerschap-gevaarlijk-zijn.aspx>
- www.drugsinfo.nl
- <https://www.nvog.nl/wp-content/uploads/2018/02/BENZODIAZEPINEN-BIJ-DE-ZWANGERSCHAP-EN-IN-HET-KRAAMBED.pdf>

Bijlagen:

Bijlage 1. Concept VSV Ketenprotocol "Antidepressiva"